

A cirokfélék fajtakísérleti metodikai problémái

Szarvas, Székkutas
2010. szeptember 22.

Budapest, 2013. február 27.

Előterjesztés az OMFB részére

2010. nov. 11.

- Kísérleti módszertan fejlesztése
- Cirokfélék (szemescirok, silócirok, seprűcirok, szudánifű és hibrid)
-
- 2010. szeptember 22-én a szarvasi növényfajtakísérleti állomáson megbeszélést tartottunk cirokfélék fajtakísérleti módszertanának bemutatása, pontosítása és továbbfejlesztése tárgyában.
-
- A megbeszélésen megjelentek a témában érdekelt négy hazai, három külföldi növénynemesítő intézmény képviselői, a cirokfélék fajtakísérleteivel foglalkozó fajtakísérleti állomások vezetői és technikusai, a Szántóföldi Növények Fajtakísérleti Osztálya vezetője, a DUS és a teljesítménykísérletek témafelelősei.
-
- A megvitatás eredményeként a kísérleti módszertan alábbi módosításaira kérjük a Fajtaminősítő Bizottság jóváhagyását.
-
- a fajtabejelentés határideje I. 31-ről II. 10-re változik,

- a kísérleti helyek száma 4-ről 5-re módosul,
- 3-nál kevesebb bejelentés esetén is minden évben indítunk kísérletet, megszűnik a páros években történő kezdés előírása,
- seprűcirok esetén a nettó parcella méret 7,2x1 m-ről 9,2x1 m-re módosul,
- a vetőmag beérkezés határideje február 28-ról március 15-re változik,
- központi vetőmagcsávázás kerül bevezetésre. A kísérleti mintaszolgáltatás feltételei ennek megfelelően kerülnek átszámításra,
- **a módszertanban nem kerül rögzítésre, de a standard fajták vetőmagjából a Hivatal a nemesítőkkal együttműködve a vetőmag előállítás ismert nehézségei miatt legalább egy évi kísérletezésre elegendő tartalékot képez,**
  - a seprűcirok fajták terméseit (cirok szakáll és mag) úgy állapítjuk meg, hogy a betakarított száraz buga és a húzott szakáll termését megmérjük, és kivonással kiszámítjuk a magtermés súlyát
  - a seprűcirok buga minőségi osztályozása a továbbiakban az érett betakarítás előtt álló állományon történik. A szakáll hosszúságának, finomságának és elágazásai számának megállapítása maglehúzás után ismétlésenként 25 db első osztályú bugán történik,
- a növényszám megállapítása a szemes, a siló és a seprűcirok esetén az eddigi virágzáskori egy fm-en elvégzett számolás helyett tőszám beállításkor, a parcellák két középső során a parcellák teljes hosszában történik,
- a tulajdonság jelentősége miatt a szemescirok aratáskori bugaszámlálását az eddigi ismétlésenkénti egy folyóméter helyett minden ismétlés két középső során a parcella teljes hosszán végezzük
- a szemes és seprűcirok esetén az „állóképesség„ tulajdonság helyett „szárszilárdsági hiba %” ($=100 \times (\text{megdőlt} + \text{letört tő}) / \text{növény szám}$) kerül bevezetésre. A számolásokat a betakarított sorokon kell elvégezni. Silóciroknál marad az állóképesség bonitálással történő megfigyelése.

- a Technikai Kérdőív 7.3/a pontja kiegészítésre kerül a silócirok fajta érésidő csoportjának (korai, közepes, késői vagy bugátlan) irányuló kérdéssel
- a technikai kérdőív 7.3/b pontja (termesztési hasznosítási cél,- szemes, -siló, -seprű, -egyéb) megszűnik az egyéb kategória. A fajta különleges használatáról a bejelentő a Technikai Kérdőív 7.3/c pontjában tájékoztathat
- A cukorcirkok cukortermésének (cukortartalmának) mérése módszertani nehézségek miatt még nem lehet a kötelező kísérleti módszertan része. Tanulmányozzuk az egész növényes mintavétel és feldolgozás feltételeit, annak optimális időpontját vagy a sorozatos mintavétel szükségességét és eszközigényét. Folytatjuk a refraktométeres cukortartalom meghatározás jelenlegi gyakorlatát tájékoztató adatok szerzésére.
-
- Vizsgáljuk kedvezőtlenebb talaj adottságú, öntözhető de kézi munkaerővel jobban ellátott állomás bevonását a cirokfélék kísérleti rendszerébe főleg a silócirok kísérletek korai megdőlésének elkerülésére.
-
- Különleges tulajdonságokat hordozó speciális célra szánt fajták (pl. mutánsok) különleges tulajdonságainak vizsgálatára továbbra is csak nagyobb számú bejelentés és igény alapján látunk lehetőséget. A nemesítő a fajta különleges tulajdonságairól a Technikai Kérdőív 7.3/c pontban tájékoztathat.

A cirokfélék nemzeti listái 2012.

Sorghum bicolor (L.) Moench (cirok)	7 szemescirok 8 silócirok 7 seprűcirok 1 ipari cirok
Sorghum sudanense (Piper) Stapf. (szudáni fű)	3 fajta
Sorghum bicolor (L.) Moench x Sorghum sudanense (Piper) Stapf. (cirok x szudáni fű hibrid)	4 fajta

A cirokfélék fajtakísérleteinek típusai

**többszöri (3)
hasznosítás**

egyszeri hasznosítás

többszöri (3) hasznosítás		egyszeri hasznosítás						
Szudá- nifű	Cirok x szudá- nifű hibrid	Silócirok			Szemescirok		Seprű cirok	
		<i>Korai érésű fajták</i>	<i>Közép érésű fajták</i>	<i>Késői érésű fajták</i>	<i>Bugát lanok</i>	<i>Korai érésű fajták</i>	<i>Közép érésű fajták</i>	<i>Késői érésű fajták</i>

Érésidő csoportok és standard fajták a fajtakísérletekben

Sorghum bicolor (L.) Moench (cirok)	szemescirok	Korai érésű: Zádor (GK Zsófia)
		Középérésű: Alföldi 1 (Jami?)
		Késői érésű: Albita
	Silócirok	Korai érésű: Monori édes
		Középérésű: Róna 1
		Késői érésű: Sucrosorgo 506
		Bugátlan: G 1990
seprúcirok	Szegedi 185	
	Szilárd	
Sorghum sudanense (Piper) Stapf.(szudáni fű)		Akklimat Zöldike
Sorghum bicolor (L.) Moench xSorghum sudanense (Piper) Stapf. (cirok x szudáni fű hibrid)		Bovital Gardavan

CIROKFÉLÉK FAJTAKÍSÉRLETEINEK TECHNOLÓGIAI ELEMEI I.

többszöri hasznosítás

Szudánifű

sortáv 10,5-12 cm

12 sor (gabona parcella)

200 csíra/m²

mélység 3-5 cm

ápr. vége

1. kaszálás: 50% bugahányásban
2. kaszálás: 60 cm növénymagasság
3. kaszálás: 60 cm növénymagasság

Cirok x szudánifű hibrid

sortáv 10,5-12 cm

12 sor (gabona parcella)

200 csíra/m²

mélység 3-5 cm

ápr. vége

1. kaszálás: 50% bugahányásban
2. kaszálás: 60 cm növénymagasság
3. kaszálás: 60 cm növénymagasság

CIROKFÉLÉK FAJTAKÍSÉRLETEINEK TECHNOLÓGIAI ELEMEI II.

egyszeri hasznosítás

Silócirok

Korai érésű fajták	Középérésű fajták	Késői érésű fajták	Bugátlanok
sortáv 70 cm	sortáv 70 cm	sortáv 70 cm	sortáv 70 cm
4 sor	4 sor	4 sor	4 sor
19 növény/m ²	19 növény/m ²	19 növény/m ²	19 növény/m ²
tőtáv 7-8 cm	tőtáv 7-8 cm	tőtáv 7-8 cm	tőtáv 7-8 cm
tőszám 1 fm-en15	tőszám 1 fm-en15	tőszám 1 fm-en15	tőszám 1 fm-en15
mélység 4-6 cm	mélység 4-6 cm	mélység 4-6 cm	mélység 4-6 cm
máj. eleje	máj. eleje	máj. eleje	máj. eleje
Betakarítás: amikor a st. fajta szárazanyag tartalma 30-35% között van			Betakarítás: a késői érésű bugás st.érésének idején

CIROKFÉLÉK FAJTAKÍSÉRLETEINEK TECHNOLÓGIAI ELEMEI III.

egyszeri hasznosítás

Szemescirok

Korai érésű fajták

sortáv 50 cm
4 sor
30 növény/m²
tőtáv 6-7 cm
tőszám 1 fm-en 15
mélység 5-6 cm
máj. eleje

Középérésű fajták

sortáv 70 cm
4 sor
22 növény/2
tőtáv 6-7 cm
tőszám 1 fm-en 15-16
mélység 5-6 cm
máj. eleje

Késői érésű fajták

sortáv 70 cm
4 sor
22 növény/2
tőtáv 6-7 cm
tőszám 1 fm-en 15-16
mélység 5-6 cm
máj. eleje

Betakarítás: amikor a csoport standard fajtájának szemnedvessége eléri a 20-18% -ot

CIROKFÉLÉK FAJTAKÍSÉRLETEINEK TECHNOLÓGIAI ELEMEI IV.

egyszeri hasznosítás

Seprűcirok

sortáv 50 cm

4 sor

20 növény/m²

tőtáv 10 cm

tőszám 1 fm-en 10

mélység 2-3 cm

ápr. vége

Betakarítás: amikor a mag eléri a viaszérettség állapotát.

Silócirok típusok ?

- Biomassza (3-4 m magas, nagy sz.a. termésre képes) = a **jelenlegi silócirok csoporttal?**
- Cukor (3-4 m magas, nagy cukortermésre képes)
- *Siló (1,8- 2,5 m magas, szemesedő, erősen fattyasodó nagy energiatartalmú, alacsony cukortartalmú, tömegtakarmánynak alkalmas) (st. Titán?)*
- **Takarmány érték meghatározása? Termőképesség= (Wendey analízis alapján szarvasmarhára meghatározott összenergia)?**
- **Silócirok bejelentés 2013-ban nem történt !**

Kísérletek megbízhatóságának növelése

- Kísérleti helyszám növelése (nem lehetséges)
- Kísérletek technikai kivitelezésének javítása, értékelhetetlen kísérletek számának csökkentése
- **A kísérletezés időtartamának növelése (+1 év)**

n é b i h
Termőföldtől az asztalig

